مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
دوره سی و دو، شماره هشت، آبان ۱۴۰۳
تاریخ دریافت:۱۴۰۳/۰۴/۳۰
تاریخ پذیرش:۱۴۰۳/۰۶/۱۸

نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

مهدی شمالی احمدآبادی[۱]، محسن ذبیحی[۲]، علی خدارحمی[۳]، عاطفه برخورداری احمدآبادی[۴*]

مقاله پژوهشی

مقدمه: اضطراب اجتماعی با اضطراب معین، ناکارآمدی شناختی و هیجانی در موقعیت‌های اجتماعی مشخص می‌شود و می‌تواند به رفتار اجتناب اجتماعی منجر شود. هدف این پژوهش بررسی نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی یزد بود.

روش بررسی: این پژوهش از نوع همبستگی است که به شیوه معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش متشکل از کلیه دانشجویان پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود. حجم نمونه ۲۵۰ نفر تعیین و با روش نمونه‌گیری داوطلبانه انجام شد. ابزارهای پژوهش شامل مقیاس اضطراب اجتماعی جرابک (۱۹۹۶)، ترس از ارزیابی منفی لری (۱۹۸۳)، فرم کوتاه شفقت به خود ریس و همکاران (۲۰۱۱) و خودانتقادی تامپسون و زاروف (۲۰۰۴) بود که به صورت برخط منتشر شد. در نهایت داده‌های ۲۲۷ دانشجو به روش همبستگی پیرسون و مدل معادلات ساختاری و با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای SPSS version 16 و Amos24 تحلیل شد.

نتایج: نتایج نشان داد که اثر مستقیم ترس از ارزیابی منفی و انتقاد از خود بر اضطراب اجتماعی معنی‌دار (P<۰/۰۰۱)؛ اثر مستقیم خودمهربانی بر اضطراب اجتماعی دانشجویان غیرمعنی‌دار (P>۰/۰۵) و اثر مستقیم ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی بر انتقاد از خود نیز معنی‌دار بوده است (P<۰/۰۰۱). هم‌چنین نتایج بوت‌استراپ نیز نشان داد که اثر ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود معنی‌دار بوده است (P<۰/۰۰۱).

نتیجه‌گیری: ترس از ارزیابی منفی به‌طور قابل‌توجهی بر اضطراب اجتماعی تأثیر می گذارد و نقش واسطه‌ای خودانتقادی را در این رابطه برجسته می‌کند.

واژه‌های کلیدی: خود ارزیابی، ترس، شفقت به خود، اضطراب، دانشجویان

IRCT20191106045356N4

ارجاع: شمالی احمدآبادی مهدی، ذبیحی محسن، خدارحمی علی، برخورداری احمدآبادی عاطفه. **نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی یزد.** مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد ۱۴۰۳؛ ۳۲ (۸): ۷۲-۸۱۶۰.

۱- دکتری روانشناسی، سازمان آموزش و پرورش، اردکان، یزد، ایران.
۲- گروه سم شناسی و داروشناسی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.
۳- گروه فارماکولوژی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.
۴- دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
*(نویسنده مسئول)؛ تلفن: ۰۹۱۳۷۷۹۸۴۴۹، پست الکترونیکی: atefeh.8449@gmail.com، صندوق پستی : ۱۵۸-۸۱۵۹۵

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

مقدمه

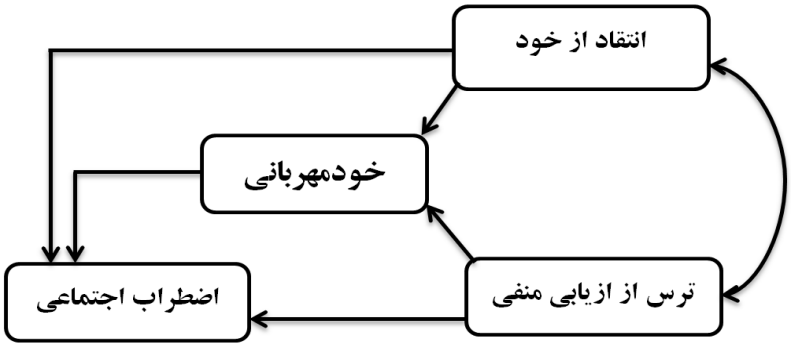
اختلال اضطراب اجتماعی (Social anxiety disorder) یک اختلال روانپزشکی شایع و مستمر است که از نظر اجتماعی با باور شناختی مبتنی بر چک شدن توسط دیگران، خجالت، شرم، طرد شدن و قضاوت توسط افراد ناآشنا شناخته می‌شود و در موقعیت‌های اجتماعی روی می‌دهد (۱). اضطراب اجتماعی با کاهش سطح عملکرد فرد همراه است (۲) و می‌تواند پیامدهای منفی زیادی چون خودکشی، مصرف تنباکو، مواد مخدر و الکل را به همراه داشته باشد (۳). این مسأله از آنجایی نگران‌کننده است که برخی از مطالعات، شیوع جهانی اضطراب اجتماعی را ۳۶ درصد و شیوع آن در طول زندگی را بین ۱۰ تا ۱۳ درصد گزارش کرده‌اند (۲). میزان شیوع اضطراب اجتماعی در دانشجویان ایرانی ۱۶ درصد؛ در دانشجویان پرستاری و مامایی ۲۹ درصد؛ در دانشجویان علوم پزشکی ۱۷ درصد و در کل جامعه ایران ۱۵ درصد گزارش شده است (۴). اضطراب اجتماعی با ترس بیش از حد در موقعیت‌های اجتماعی و نگرانی از قضاوت منفی دیگران مشخص می‌شود، بنابراین ترس از ارزیابی منفی (fears of negative evaluation) یکی از علل مهم این اختلال به‌شمار می‌رود (۵). ترس از ارزیابی منفی، یا نگرانی از مورد انتقاد قرار گرفتن به عنوان یک سوگیری شناختی اصلی در اضطراب اجتماعی شناخته شده (۶) و یک معیار تشخیصی کلیدی برای تشخیص اختلال اضطراب اجتماعی است (۱). جوانان دارای اضطراب اجتماعی، شناخت‌های اجتماعی ناکارآمد بیشتر، تفسیرهای منفی بیشتر از موقعیت‌های اجتماعی مبهم و ترس‌های بیشتر در خصوص ارزیابی شدن را تجربه می‌نمایند (۷). نتایج مطالعات مختلف نیز از ارتباط مثبت بین ترس از ارزیابی منفی و هراس اجتماعی حمایت کرده است (۸،۱۰-۵). بخشی از این ارزیابی و سوگیری منفی می‌تواند در نتیجه احساس‌های مبتنی بر بی‌کفایتی، نپذیرفتن شکست و ضعف‌های شخصیتی ایجاد شود (۱۱) که مفهوم خودمهربانی (Self-compassion) را شامل می‌شود. نف (Neff) خودمهربانی را به‌عنوان حساسیت نسبت به تجربه رنج همراه با میل عمیق برای کاهش آن رنج تعریف کرده و سه مولفه دو قطبی یعنی ذهن‌آگاهی در مقابل همانندسازی افراطی، مهربانی با خود در مقابل خودانتقادی و اشتراکات انسانی در مقابل انزوا را به عنوان ابعاد خودمهربانی در نظر گرفته است (۱۲). یافته‌های صورت گرفته در خصوص خودمهربانی به‌طور گسترده نشان داده‌اند که این متغیر ارتباط منفی با مشکلات روانشناختی از جمله اضطراب دارد (۱۳،۱۴). به طور کلی یافته‌های پژوهش‌ها از رابطه منفی بین خودمهربانی و اضطراب اجتماعی حمایت کرده‌اند (۱۳،۱۵،۱۷-۱۲). ارتباط بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان می‌تواند توسط متغیر میانجی انتقاد از خود (Self-criticism) توجیه شود. این مسأله از آنجا محتمل است که که ترس از ارزیابی منفی می‌تواند به افزایش انتقاد از خود منجرشده (۶) و خودمهربانی را کاهش دهد. انتقاد از خود شامل نفرت شدید و تمایل به حذف جنبه‌های ناخواسته از طریق آزار و اذیت خود و یا عملکرد خود اصلاحی برای کاستی‌ها یا شکست‌ها می‌شود (۱۸). بررسی‌ها نشان می‌دهد که انتقاد از خود می‌تواند به‌صورت خشم و احساس بی‌ارزشی نسبت به خود و افکار و ارزیابی‌های مبتنی بر مقایسه خود با دیگران نیز خود را نشان دهد (۱۹)، بنابراین می‌تواند مشکلات روانشناختی متعددی از جمله اضطراب اجتماعی (۲۲-۲۰) را به همراه داشته باشد. هم‌چنین یافته‌های قبلی از رابطه بین خودمهربانی و اضطراب اجتماعی (۲۳،۲۴) و انتقاد از خود (۲۵) حمایت می‌کند. اگرچه یافته‌های پژوهشی نشان داد که ترس از ارزیابی منفی، خودمهربانی و انتقاد از خود با اضطراب اجتماعی رابطه مثبت دارد اما پراکندگی این مطالعات و عدم توجه آن‌ها روابط ساختاری بین این متغیرها، لزوم مطالعات گسترده‌تر را نشان می‌دهد. انجام مدل‌سازی در خصوص روابط ساختاری بین این متغیرها و درک اینکه چگونه انتقاد از خود بر این متغیرها تأثیر می‌گذارد اهمیت دارد، چراکه می‌تواند مکانیسم‌های اساسی که به اضطراب اجتماعی در بین دانشجویان کمک می‌کند را روشن کند. با بررسی این تأثیر متقابل، این تحقیق به شکاف پژوهشی که در ادبیات فعلی وجود دارد می‌پردازد و بینش‌هایی را در مورد مداخلات بالقوه

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

با هدف کاهش اضطراب اجتماعی ارائه می‌دهد که در طراحی مداخلات آموزشی و درمانی مهم است. بنابراین این پژوهش نه تنها به چارچوب های نظری در روانشناسی کمک می‌کند، بلکه پیامدهای عملی گسترده‌ای برای توسعه استراتژی‌های هدفمند در زمینه‌های آموزشی و درمانی نیز به همراه دارد. بنابراین، این پژوهش با هدف نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی یزدانجام شد. مدل پیشنهادی در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱: مدل پیشنهادی نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی یزد

روش بررسی

پژوهش حاضر از نوع همبستگی است که به شیوه معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود. در مدل‌سازی معادلات ساختاری حداقل حجم ۲۰۰ نمونه توصیه شده است. در این مطالعه حجم نمونه ۲۵۰ نفر تعیین شد تا اطمینان لازم را در مورد توان آماری مطلوب و کفایت نمونه‌برداری فراهم کند. نمونه‌گیری نیز با استفاده از شیوه غیراحتمالی داوطلبانه انجام شد. پرسش‌نامه‌ها به‌صورت مجازی طراحی و در گروه‌های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد ارسال شد. ملاک‌های ورود شامل تمایل برای شرکت در پژوهش و پاسخ به سوالات پرسش‌نامه‌ها، تحصیل در دوره دکتری یکی از رشته‌های پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و ملاک خروج نیز عدم دقت در تکمیل پرسش‌نامه‌ها بود. هماهنگی پژوهش با موازین دینی و فرهنگی، رضایت آزمودنی‌ها و نماینده قانونی آن‌ها از جمله موازین رایج اخلاق این مطالعه بود. از بین شرکت‌کنندگان در پژوهش ۲۳۳ نفر معیارهای ورود به پژوهش را داشتند که در نهایت پس از حذف داده‌های پرت، نمرات ۲۲۷ نفر تحلیل شد. ابزار پژوهش در ذیل مطرح شده‌اند.

اضطراب اجتماعی (SAS): مقیاس اضطراب اجتماعی (Social Anxiety Scale) در سال ۱۹۹۶ توسط ایلینا جرابک برای سنجش اضطراب اجتماعی ساخته شده است. این ابزار دارای ۲۵ سؤال است که در یک طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای تقریباً همیشه (۵) و تقریباً هیچوقت (۱) تنظیم شده است. در ایران سام دلیری این پرسش‌نامه را در سال ۱۳۸۱ روی گروه ۴۷۷ نفری از دانش‌آموزان اجرا کرد. روایی آزمون با استفاده از روش تحلیل عاملی، پنج عامل شامل ترس از بیگانگان ترس از ارزیابی توسط دیگران، ترس از صحبت کردن در جمع ترس از انزوای اجتماعی و ترس از آشکار شدن علائم هراس را استخراج کرده که این پنج عامل ۲۳/۴۷ درصد واریانس کل تست را تبیین می‌کنند. در مطالعه مذکور پایایی این آزمون با روش آلفای کرونباخ همسانی درونی پرسش‌نامه ۰/۷۶ بیان شده است (۲۶). در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که ضریب حاصله ۰/۹۶۵ بود.

ترس از ارزیابی منفی: مقیاس ترس از ارزیابی منفی (Fear of Negative Evaluation Scale) توسط لری در سال ۱۹۸۳

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

طراحی شد و شامل ۱۲ گویه است و پاسخ به گویه‌ها از ۱ (به هیچ وجه درباره من صدق نمی‌کند) تا ۵ (بسیار زیاد درباره من صدق می‌کند) نمره‌گذاری می‌شوند. به منظور بررسی پایایی این ابزار لری همسانی درونی مقیاس را برابر با ۰/۹۶ و پایایی بازآزمایی بعد از چهار هفته را ۰/۷۵ گزارش کرده است. در پژوهش رضایی‌پور، جباری‌فر و برزگر بفرویی نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به‌دست آمد (۲۷). در مطالعه حاضر پایایی پرسش‌نامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۹۵۵ به‌دست آمد.

خودمهربانی: فرم کوتاه مقیاس خودمهربانی (self-compassion scale) یا همان شفقت به خود توسط ریس و همکاران در سال ۲۰۱۱ ساخته شد. این مقیاس شامل ۱۲ گویه است که پاسخ‌های آن در یک دامنه ۵ درجه‌ای لیکرت از تقریباً هرگز (۱) تا تقریباً همیشه (۵) قرار می‌گیرند. این مقیاس سه مولفه دو قطبی را شامل ۱- ذهن‌آگاهی در مقابل همانندسازی افراطی ۲- مهربانی با خود در مقابل خودانتقادی و ۳- اشتراکات انسانی در مقابل انزوا اندازه‌گیری می‌کند. فرم کوتاه با فرم بلند همبستگی بالایی ۰/۹۷ دارد و پایایی بازآزمایی ۰/۹۲ گزارش شده است. در ایران خانجانی و همکاران ویژگی‌های روانسنجی فرم کوتاه پرسش‌نامه خودمهربانی را بررسی کردند. نتایج تحلیل عاملی تأییدی از ساختار ۳ عاملی مقیاس خودمهربانی در نمونه ایرانی حمایت کرد (CFI=۰/۸۹، NFI=۰/۸۴، RMSEA=۰/۰۸). مقیاس خودمهربانی همبستگی منفی و معناداری با کمالگرایی ۰/۳۳- و عاطفه منفی ۰/۳۸ و شرم بیرونی ۰/۲۱- داشت. هم‌چنین ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و عامل‌های «خودمهربانی- خود قضاوتی»، «تجربه مشترک بشری-انزوا» و «ذهن‌آگاهی-همانندسازی افراطی» به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۶۸، ۰/۷۱ و ۰/۸۶ به‌دست آمد (۲۸). در مطالعه حاضر پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۸۰۲ به‌دست آمد.

انتقاد از خود: این پرسش‌نامه توسط تامپسون و زاروف (Thompson & Zuroff) در سال ۲۰۰۴ ساخته شده است که شامل ۲۲ ماده است پاسخ به هر ماده این مقیاس در یک طیف هفت درجه‌ای لیکرت از بسیار خوب توصیف کننده من است (۶) تا اصلاً توصیف کننده من نیست (۰) نمره‌گذاری می‌شود. پرسش‌نامه دارای دو خرده مقیاس انتقاد از خود درونی‌شده و مقایسه‌ای است. هم‌چنین سوالات ۶ و ۲۱ نمره‌گذاری معکوس دارند. روایی و پایایی مقیاس سطوح خودانتقادی را تامپسون و زاروف در سال ۲۰۰۴ به ترتیب برای خودانتقادی مقایسه‌ای ۰/۷۸ و برای خودانتقادی درونی ۰/۸۴ گزارش کردند (۲۹). یاماگوجی، کیم و آکوستسو در سال ۲۰۱۴ ضریب پایایی برای مؤلفه‌های خودانتقادی مقایسه‌ای، خودانتقادی درونی و کل آزمون را بر اساس آلفای کرونباخ به‌ترتیب ۰/۷۰، ۰/ ۸۲ و ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند (۳۰). در سال ۱۳۹۵ شریعتی و همکاران در پژوهش خود، آلفای کرونباخ را به ترتیب برای خرده‌مقیاس خودانتقادی مقایسه‌ای ۰/۸۸ و خودانتقادی درونی ۰/۸۹ گزارش کردند (۳۱). در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ برای انتقاد از خود درونی و مقایسه‌ای و نمره کل خود انتقادی به ترتیب، ۰/۸۹۱، ۰/۹۱۴ و ۰/۹۴۲ دست آمد.

تجزیه و تحلیل آماری

داده‌ها با استفاده از روش همبستگی پیرسون و مدل معادلات ساختاری و با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای SPSS version 16 و AmosV24 تحلیل شد.

نتایج

از مجموع ۲۲۷ دانشجوی شرکت‌کننده در پژوهش، ۱۰۸ نفر (۴۷/۶ درصد) مرد و ۱۱۹ نفر (۵۲/۴ درصد) زن بودند. میانگین و انحراف‌معیار سنی شرکت‌کنندگان به ترتیب ۲۵/۱۵، ۵/۷۹ بود. هم‌چنین رشته تحصیلی ۷۲ نفر (۳۱/۷ درصد) پزشکی، ۸۹ نفر (۳۹/۲ درصد) داروسازی و ۶۶ نفر (۲۹/۱ درصد) نیز دندانپزشکی بود. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش و ماتریس همبستگی بین متغیرها در جدول ۱ ارائه شده است.

بر اساس یافته‌های ارائه شده در جدول ۱، آماره‌های کجی و کشیدگی همه متغیرها بین ۲ و ۲- قرار دارد که بیانگر عدم انحراف بیش از حد توزیع نمرات متغیرها از توزیع نرمال است. نتایج نشان می‌دهد بین ترس از ارزیابی منفی و اضطراب

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

اجتماعی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد (P<۰/۰۰۱)؛ بین انتقاد از خود (و ابعاد آن) با اضطراب اجتماعی رابطه مثبت معنی‌داری مشاهده می‌شود (P<۰/۰۰۱). رابطه بین خود مهربانی (و ابعاد آن) و اضطراب اجتماعی در دانشجویان منفی معنی‌دار است (P<۰/۰۰۱). هم‌چنین بین خودانتقادی و خودمهربانی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد (P<۰/۰۰۱). پس از بررسی همبستگی متغیرهای پژوهش نتایج مربوط به مدل‌های اندازه‌گیری و تحلیل عاملی برای هر چهار متغیر مطلوب بود. در ادامه ابتدا مدل ساختاری پژوهش ارائه شده است.

شکل ۲ مدل بررسی روابط بین متغیرها را نشان می‌دهد. در این مدل متغیر اضطراب اجتماعی درون‌زا و متغیرهای ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی برون‌زا بوده و نقش مستقیم آن بر اضطراب اجتماعی و انتقاد از خود و نقش غیرمستقیم آن بر اضطراب اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی از طریق متغیر میانجی انتقاد از خود مورد بررسی قرار گرفت. نقش مستقیم انتقاد از خود بر اضطراب اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی نیز در مدل ارائه شده است. ضرایب مستقیم و غیرمستقیم روابط بین متغیرها در جداول ۲ و ۳ ارائه شده است. تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از روابط متغیرها از طریق ضرایب مستقیم در جدول ۲ نشان می‌دهد که اثر مستقیم ترس از ارزیابی منفی و انتقاد از خود بر اضطراب اجتماعی دانشجویان معنی‌دار است (P<۰/۰۰۱). اما اثر مستقیم خودمهربانی بر اضطراب اجتماعی دانشجویان معنی‌دار نبود (P>۰/۰۵). هم‌چنین اثر مستقیم ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی بر انتقاد از خود نیز معنی‌دار بوده است (P<۰/۰۰۱). هم‌چنین در روش بوت استرپ سطح اطمینان ۹۵ و تعداد نمونه‌گیری مجدد بوت استرپ ۵۰۰۰ در نظر گرفته شده است. بر اساس نتایج بوت استرپ مشخص شد که اثر ترس از ارزیابی منفی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود و هم‌چنین اثر خودمهربانی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود معنی‌دار بوده است (P<۰/۰۰۱). شاخص‌های برازش مدل در جدول ۳ ارائه شد. در روش بوت استرپ سطح اطمینان ۹۵ و تعداد نمونه‌گیری مجدد بوت استرپ ۵۰۰۰ در نظر گرفته شده است. بر اساس نتایج بوت استرپ مشخص شد که اثر ترس از ارزیابی منفی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود و هم‌چنین اثر خودمهربانی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود معنی‌دار بوده است (P<۰/۰۰۱). شاخص‌های برازش مدل در جدول ۴ ارائه شد.

برای برآورد مدل ساختاری از روش بیشینه درست‌نمایی استفاده شد. در این مدل شاخص‌های برازندگی ریشه واریانس خطای تقریب (RMSEA) ۰/۰۵۹، شاخص نیکویی برازش(GFI) برابر با ۰/۹۴۶، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI) برابر با ۰/۹۰۸، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI) برابر با ۰/۹۶۲، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۹۸۴، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) برابر با ۰/۹۸۴ و شاخص توکر-لویس (TLI) برابر با ۰/۹۷۸ به‌دست آمده که همگی بالای ۰/۹۰ بوده و برای برازش مدل مطلوب تلقی می‌شوند. هم‌چنین مقداری خی۲ در این تحلیل ۶۵/۴۰۹ به‌دست آمده و درجه آزادی آن ۳۹ بوده که در نتیجه میزان $\chi 2/df$=۱/۶۷۷ بدست آمد که نشان دهند تائید مدل است

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

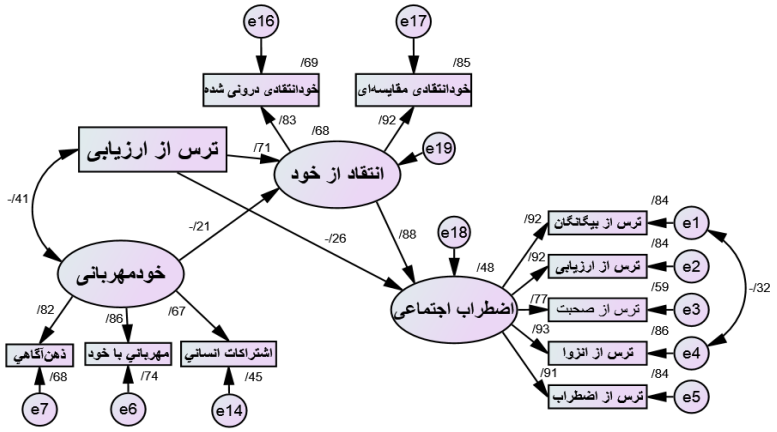
[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

جدول ۱: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش و ماتریس همبستگی بین متغیرها

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. اضطراب اجتماعی	-								
۲. ترس از ارزیابی منفی	۰/۴۳۱**	-							
۳. خودمهربانی	-۰/۳۱۳**	-۰/۳۴۰**	-						
۴. ذهن‌آگاهی ...	-۰/۳۴۵**	-۰/۳۱۳**		-					
۵. مهربانی با خود ...	-۰/۲۹۴**	-۰/۴۳۴**	۰/۸۸۳**	۰/۶۹۵**	-				
۶. اشتراکات انسانی...	-۰/۱۶۱*	-۰/۱۰۷	۰/۸۹۰**	۰/۵۸۴**	۰/۵۸۴**	-			
۷. انتقاد از خود	۰/۶۰۱**	۰/۶۲۴**	-۰/۴۱۳**	-۰/۴۱۷**	-۰/۴۵۴**	-۰/۱۷۵*	-		
۸. انتقاد از خود درونی‌شده	۰/۵۲۴**	۰/۶۵۵**	-۰/۴۰۵**	-۰/۴۱۶**	-۰/۴۵۰**	-۰/۱۵۹*	۰/۹۴۳**	-	
۹. انتقاد از خود مقایسه‌ای	۰/۶۰۷**	۰/۶۲۴**	-۰/۳۷۰**	-۰/۳۶۶**	-۰/۴۰۳**	-۰/۱۷۰*	۰/۹۳۸**	۰/۷۶۸**	-
میانگین	۷۱/۲۷	۳۹/۹۰	۳۷/۵۷	۱۳/۰۰	۱۲/۳۸	۱۲/۱۹	۳۷/۵۷	۱۳/۰۰	۱۲/۳۸
انحراف معیار	۲۳/۷۸	۱۳/۴۱	۸/۸۵	۳/۳۷	۳/۵۵	۲/۹۸	۸/۸۵	۳/۳۷	۳/۵۵
کجی	-۰/۰۹۳	-۰/۳۹۴	-۰/۲۲۳	-۰/۱۰۶	-۰/۲۲۷	-۰/۲۳۹	-۰/۰۹۵	-۰/۳۸۴	۰/۲۳۱
کشیدگی	-۰/۸۲۴	-۰/۸۴۲	۰/۱۸۳	-۰/۲۶۰	-۰/۰۸۳	۰/۳۸۰	-۰/۵۷۶	-۰/۷۰۰	-۰/۵۸۱

**p<0.01 *p<0.05

شکل ۲: مدل اصلاح شده نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

جدول ۲: ضرایب مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای پژوهش

مسیر مستقیم	ضریب غیراستاندارد	ضریب استاندارد	خطای استاندارد	p	نتیجه
ترس از ارزیابی منفی به اضطراب اجتماعی	-۰/۱۴۱	-۰/۲۶۱	۰/۱۲۷	۰/۰۰۱	تائید
خود مهربانی به اضطراب اجتماعی	۰/۵۹۰	-۰/۰۶۴	۰/۲۷۱	۰/۵۰۱	رد
انتقاد از خود به اضطراب اجتماعی	۰/۰۵۱	۰/۸۸۴	۰/۱۲۳	۰/۰۰۱	تائید
ترس از ارزیابی منفی به انتقاد از خود	۰/۵۷۸	۰/۷۱۴	۰/۰۶۴	۰/۰۰۱	تائید
خود مهربانی به انتقاد از خود	-۰/۷۴۳	-۰/۲۰۹	۰/۰۸۶	۰/۰۰۱	تائید
ترس از ارزیابی منفی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود	۰/۳۴۱	۰/۶۳۱	۰/۰۶۱	۰/۰۰۱	تائید
خودمهربانی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود	-۰/۴۳۸	-۰/۱۸۵	۰/۲۱۲	۰/۰۰۵	تائید

جدول۳. نتایج آزمون مدلسازی معادلات ساختاری برای بررسی شاخص‌های برازندگی مدل تدوین‌شده

مسیر مستقیم	ضریب غیراستاندارد	ضریب استاندارد	خطای استاندارد	p	نتیجه
ترس از ارزیابی منفی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود	۰/۳۴۱	۰/۶۳۱	۰/۰۶۱	۰/۰۰۱	تائید
خودمهربانی به اضطراب اجتماعی از طریق انتقاد از خود	-۰/۴۳۸	-۰/۱۸۵	۰/۲۱۲	۰/۰۰۵	تائید

جدول۴: شاخص‌های برازندگی برای الگوی تدوین‌شده

شاخص‌های برازش	GFI	AGFI	NFI	CFI	IFI	TLI	RMSEA	p	df /χ2	df	(χ2)
دامنه پذیرش	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	<۰/۰۸	>۰/۰۵	<۳		
مقادیر بدست آمده	۰/۹۴۶	۰/۹۰۸	۰/۹۶۲	۰/۹۸۴	۰/۹۸۴	۰/۹۷۸	۰/۰۵۹	۰/۰۰۵	۱/۶۷۷	۳۹	۶۵/۴۰۹

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی شهید صدوقی یزد انجام شد. در سطوح همبستگی‌های ساده نخستین نتیجه این پژوهش نشان داد که بین ترس از ارزیابی منفی و اضطراب اجتماعی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد که با نتایج مطالعات پیشین همسوست (۸،۱۰-۵). برای مثال فردریک و لوآبی نشان دادند که بین ترس از ارزیابی و علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانی رابطه وجود دارد (۵). در همین راستا نتایج مطالعه پول و همکاران حاکی از تاثیر ترس از ارزیابی مثبت و منفی در اضطراب اجتماعی کودکان بود. نتایج این مطالعات نیز از ارتباط بین بین ترس از ارزیابی منفی و اضطراب اجتماعی حمایت کرده است. ارتباط به‌دست آمده را می‌توان از طریق مدل شناختی اضطراب اجتماعی تبیین کرد، که فرض می‌کند افراد با ترس بالا از ارزیابی منفی تمایل دارند قضاوت منفی توسط همسالان را بیش از حد برآورد کنند. این ترس به تشدید رفتارهای خود نظارتی و اجتنابی منجر می‌شود که باعث تشدید احساس اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی می‌شود. علاوه بر این ترس از ارزیابی منفی می‌تواند افکار ناسازگار را تحریک کند، برانگیختگی فیزیولوژیکی و دلهره اجتماعی را بیشتر افزایش دهد؛ مولفه‌هایی که نقش اساسی در اضطراب اجتماعی دارد. نتیجه دیگر پژوهش نیز نشان داد بین انتقاد از خود و اضطراب اجتماعی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد.

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

این نتیجه با نتایج مطالعات پیشین همسوست (۲۲-۲۰). برای مثال کایادو و همکاران نشان دادند انتقاد از خود بر اضطراب اجتماعی رابطه دارد (۲۰). لازاروس و شهر نیز نشان دادند شرم و انتقاد از خود در پیش‌بینی نقش اضطراب اجتماعی نقش دارد (۲۱). نتیجه مطالعه یوسفی و همکاران نیز حاکی از نقش معنی‌دار انتقاد از خود در پیش‌بینی نقش اضطراب اجتماعی دانشجویان دختر بود (۲۲). در تبیین نتایج این بخش می‌توان گفت انتقاد از خود، احساس بی‌کفایتی را تقویت می‌کند و رفتارهای اجتنابی را در موقعیت‌های اجتماعی تحریک می‌کند. در نتیجه، فرد ممکن است برانگیختگی فیزیولوژیکی و پریشانی شدیدی را تجربه کند، که چرخه اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی را تقویت کرده و افکار انتقادی خود را تشدید می‌کند. علاوه بر این نتایج نشان داد که بین ترس از ارزیابی منفی با انتقاد از خود رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد. این نتیجه با نتایج مطالعات پیشین همسوست (۶). مکانیسمی که می‌تواند ارتباط بین ترس از ارزیابی منفی و انتقاد از خود را توضیح دهد شامل پردازش شناختی منفی است که در آن افراد قضاوت دیگران را به شکل منفی ارزیابی می‌کنند و این ترس با واکنش تدافعی همراه می‌شود که به ادراکات منفی از خود منجر می‌شود. هم‌چنین بین خودمهربانی با انتقاد از خود در دانشجویان رابطه منفی و معنی‌داری به‌دست آمد که با نتایج مطالعات پیشین همسویی دارد (۱۸،۲۵). برای مثال نتیجه مطالعه ژانگ و همکاران حاکی از اثر خودمهربانی بر انتقاد از خود بود (۸). دانشجویان دارای خودمهربانی بالا، انعطاف‌پذیری عاطفی بیشتری از خود نشان می‌دهند و این مساله باعث می‌شود به جای سرزنش، به شکست‌ها با درک بیشتری پاسخ دهند. این پاسخ انطباقی افکار منفی را کاهش می‌دهد و گفت‌وگوی مهربان‌تر با خود را تقویت می‌کند و انتقاد از خود را کاهش می‌دهد. الگویی اصلی که در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفت نقش میانجی انتقاد از خود در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان بود. نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری این فرضیه را به‌طور نسبی مورد حمایت مورد قرار داد که افزایش انتقاد از خود می‌تواند باعث تشدید رابطه بین ترس از ارزیابی منفی و خودمهربانی با اضطراب اجتماعی دانشجویان شود. در تبیین نتایج این بخش می‌توان گفت ترس از ارزیابی منفی باعث می‌شود افراد قضاوت دیگران را پیش‌بینی کنند، و این پیش‌بینی به ادراک منفی از خود و افزایش اضطراب منجر می‌شود. انتقاد از خود، خودمهربانی را کاهش می‌دهد و باعث می‌شود فرد اشتباهات خود را فاجعه‌آمیز ادارک کرده و اشتراکات انسانی را نادیده بگیرد. در نتیجه، فقدان مهربانی با خود، اضطراب اجتماعی را تداوم می‌بخشد. هم‌چنین عدم خودمهربانی باعث می‌شود تا دانشجویان نقاط ضعف خود را در ارتباطات اجتماعی نشخوار کنند و به‌جای درآمیزی اجتماعی، کناره‌گیری را انتخاب کنند. این در حالی است که خودمهربانی تاب‌آوری را تقویت می‌کند و به افراد اجازه می‌دهد تا انتقاد از خود را با مهربانی و درک متعادل کنند و در نهایت اضطراب را کاهش دهند. بنابراین، انتقاد از خود با تبدیل تأثیر منفی ترس از ارزیابی منفی به توانایی بازدارنده برای رشد شفقت به خود، به عنوان یک میانجی انتقادی عمل می‌کند و اضطراب اجتماعی را در دانش‌آموزان تشدید می‌کند. که ترس از ارزیابی منفی می‌تواند منجر به درک منفی عملکرد اجتماعی شده و این نگرانی را ایجاد کند که عملکرد فرد توسط دیگران ارزیابی می‌شود. در واقع ترس از ارزیابی منفی باعث می‌شود افراد قضاوت دیگران را پیش‌بینی کنند و این پیش‌بینی، ادراک منفی از خود ا تشدید می‌کند. از آنجاکه بخشی از این ارزیابی و سوگیری منفی نسبت به خود می‌تواند در نتیجه احساس‌های مبتنی بر بی‌کفایتی، نپذیرفتن شکست و ضعف‌های شخصیتی ایجاد شود، بنابراین کاهش خودمهربانی را به‌همراه خواهد داشت. از سوی دیگر عدم خودمهربانی شامل یک موضع عدم پذیرش نسبت به جنبه‌های ضعیف و یا ناراحت‌کننده از خود است. زمانی که فرد نتواند جنبه‌های منفی خود را (برای مثال اشتباهات لفظی در سخنرانی یا گفتگوی بین فردی) بپذیرد، ترس بیشتری از ارزیابی منفی دیگران خواهد داشت و این ترس نیز با ادراک منفی و غیرمنصفانه در خصوص عملکرد فردی است و باعث می‌شود تا افراد اشتباهات کوچک خود را به‌صورت

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

بیش‌برآورد تفسیر کرده، خود را سرزنش کنند و در رابطه با اشتباهات خود احساس گناه زیادی داشته باشند (۵)، از این‌رو ترس از ارزیابی منفی و عدم خودمهربانی می‌تواند با انتقاد از خود همراه باشد. از سوی دیگر انتقاد از خود می‌تواند این خطای شناختی را که اشتباه در موقعیت‌های اجتماعی فقط مخصوص فرد خودانتقادگر است، تشدید نماید. این افراد ممکن است این باور را در خود تقویت کنند که اشتباهاتی که معمولاً در سخنرانی‌ها و یا سمینارهای دانشجویی در قالب خطاهای لفظی، تپق زدن و یا فراموشی برخی از جملات رخ می‌دهد فقط آن‌ها تجربه می‌کنند و این نوع باور سبب می‌شود این افراد خودانتقادگری را انتخاب کنند. این چرخه افکار ناکارآمد به طور مکرر می‌تواند رابطه منفی بین ترس از ارزیابی منفی و خود مهربانی با اضطراب اجتماعی را تقویت و میزان اضطراب را در دانشجویان افزایش دهد.

نتیجه‌گیری

به‌طور کلی یافته‌های این پژوهش از روابط ساختاری بین انتقاد از خود، ترس از ارزیابی منفی، خودمهربانی و اضطراب اجتماعی را تائید و نتایج مطالعات پیشین را تقویت و مورد حمایت قرار داد. این یافته‌ها نشان می‌دهند که انتقاد از خود ممکن است به عنوان مانعی برای راهبردهای مؤثر خودمهربانی و تشدید کننده اثرات نامطلوب ترس از ارزیابی منفی عمل کند و بر اهمیت پرداختن به الگوهای انتقاد از خود در مداخلات مرتبط با کاهش اضطراب اجتماعی تأکید دارد. این نتایج اهمیت پرداختن به انتقاد از خود در محیط‌های درمانی را برای پرورش خودمهربانی و کاهش ترس از ارزیابی منفی در بین دانشجویان را برجسته می‌کند. مداخلات آتی با هدف کاهش انتقاد از خود می‌تواند در کاهش اضطراب اجتماعی نقش اساسی داشته باشد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به استفاده از روش غیر احتمالی داوطلبانه، انجام این مطالعه بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یزد و استفاده از پرسش‌نامه به عنوان تنها عامل سنجش متغیرهای پژوهش اشاره نمود. پیشنهاد می‌شود مطالعات مشابهی در رابطه با سایر دانشجویان و در سایر دانشگاه‌ها با هدف رفع محدودیت‌های این پژوهش انجام شود.

سپاس‌گزاری

این پژوهش برگرفته از طرح تحقیقاتی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد است و در پایان از کلینیک‌های ترک اعتیاد شهر یزد و تمامی افرادی‌که به نحوی در انجام این تحقیق محقق را یاری نمودند تشکر و قدرانی می‌گردد.

حامی مالی: این پژوهش برگرفته از طرح تحقیقاتی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد است که با حمایت این دانشگاه به انجام رسیده است.

تعارض در منافع: وجود ندارد.

ملاحظات

پروپوزال این تحقیق توسط دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد تایید شده است (کد اخلاق :IR.IAU.B.REC.1401.030).

مشارکت نویسندگان

در این مطالعه تمام نویسندگان این مقاله به طور فعال در مراحل مختلف تحقیق و نگارش آن مشارکت داشته‌اند. نویسنده اول مسئول طراحی پژوهش، تدوین چارچوب نظری، نظارت بر اجرای مراحل پژوهش، انجام تحلیل‌های آماری و نگارش متن اصلی بوده است. نویسنده دوم و سوم وظیفه جمع‌آوری داده‌ها و نظارت بر اجرای مراحل پژوهش را بر عهده داشته‌اند و نویسنده چهارم نیز در نوشتن متن اصلی، ویرایش نهایی مقاله و انجام مکاتبات نقش کلیدی ایفا کرده است.

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

References:

1- Crome E, Grove R, Baillie AJ, Sunderland M, Teesson M, Slade T. ***DSM-IV and DSM-5 Social Anxiety Disorder in the Australian Community***. Aust N Z J Psychiatry 2015; 49(3): 227-35.

2- Tse ZWM, Emad S, Hasan MK, Papathanasiou IV, Rehman Iu, Lee KY. ***School-Based Cognitive-Behavioural Therapy for Children and Adolescents with Social Anxiety Disorder and Social Anxiety Symptoms: A Systematic Review***. Plos one 2023; 18(3): e0283329.

3- Badin E, Alvarez E, Chu BC. ***Cognitive Behavioral Therapy for Child and Adolescent Anxiety: CBT in a Nutshell.*** Cognitive Behavioral Therapy in Youth: Tradition and Innovation 2020: 41-71.

4- Mokhber Dezfooli A, Rezaee M, Ghazanfari F, Mirdrikavand F, Gholamrezae S, Moazzeni T, et al. ***Modeling of Social Phobia According to Emotional and Cognitive Components and Gender: Applying of Path Analysis***. Quarterly Journal of Psychological Studies 2015; 11(3): 29-52. [Persian]

5- Fredrick JW, Luebbe AM. ***Prospective Associations Between Fears of Negative Evaluation, Fears of Positive Evaluation, and Social Anxiety Symptoms in Adolescence***. Child Psychiatry Hum Dev 2024; 55(1): 195-205

6- Weeks JW, Heimberg RG, Fresco DM, Hart TA, Turk CL, Schneier FR, et al. ***Empirical Validation and Psychometric Evaluation of the Brief Fear of Negative Evaluation Scale in Patients with Social Anxiety Disorder.*** Psychol Assess 2005; 17(2): 179-90.

7- Hodson KJ, McManus FV, Clark DM, Doll H***. Can Clark and Wells'(1995) Cognitive Model of Social Phobia Be Applied to Young People?*** Behavioural and Cognitive Psychotherapy 2008; 36(4): 449-61.

8- Mikaeli Manee F. ***The Role of the Mother's Parental Control and Fear of Negative Evaluation in the Prediction of Social Anxiety in Students***. Rooyesh 2020; 8(12): 65-72. [Persian]

9- Robatmili S, Karimi M. ***The Prediction of Social Anxiety in Adolescents Based on Meta Cognitive Beliefs, Mindfulness and Fear of Negative Evaluation***. Quarterly Social Psychology Research 2018; 8(31): 51-68.

10-Poole KL, Hassan R, Schmidt LA. ***Two-Factor Structure of Social-Evaluative Fear in Children: Distinguishing Fear of Positive and Negative Evaluation in Social Anxiety***. Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment 2022; 44(3): 800-10.

11-Farhadi M, Rahimi H, Paydar MRZ, Vasel MY. ***The Effectiveness of Self-Compassion-Focused Therapy on Cognitive Vulnerability to Depression***. Iran J Psychiatry 2023; 18(2): 134-44. [Persian]

12-Bates GW, Elphinstone B, Whitehead R. ***Self- Compassion and Emotional Regulation as Predictors of Social Anxiety***. Psychol Psychother 2021; 94(3): 426-42.

13-MacBeth A, Gumley A. ***Exploring Compassion: A Meta-Analysis of the Association Between Self-Compassion and Psychopathology***. Clin Psychol Rev 2012; 32(6): 545-52.

14-Zessin U, Dickhäuser O, Garbade S. ***The Relationship Between Self- Compassion and Well- Being: A Meta- Analysis***. Appl Psychol Health Well Being 2015; 7(3): 340-64.

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

15-Makadi E, Koszycki D. ***Exploring Connections between Self-Compassion, Mindfulness, and Social Anxiety***. Mindfulness 2020; 11: 480-92.

16-Hamid N, Poursaleh A, Davoudi I. ***The Effectiveness of Compassion Mindfulness Training on the Symptoms of Social Anxiety Disorder and Emotional Cognitive Management Strategies in Female Students with Social Anxiety Disorder***. Journal of Modern Psychological Researches 2021; 16(61): 75-94. [Persian]

17-Liu J, Deng J, Zhang H, Tang X. ***The Relationship Between Child Maltreatment and Social Anxiety: A Meta-Analysis***. J Affect Disord 2023; 329: 157-67.

18-Whelton WJ, Greenberg LS. ***Emotion In Self-Criticism. Personality and Individual Differences***. Personality and Individual Differences 2005; 38(7): 1583-95.

19-Thompson R, Zuroff DC. ***The Levels of Self-Criticism Scale: Comparative Self-Criticism and Internalized Self-Criticism***. Personality and Individual Differences 2004; 36(2): 419-30.

20-Romano M, Tran E, Moscovitch DA. ***Social Anxiety Is Associated with Impaired Memory for Imagined Social Events with Positive Outcomes.*** Cognition and Emotion 2020; 34(4): 700-12.

21-Iancu I, Bodner E, Ben-Zion IZ. ***Self-Esteem, Dependency, Self-Efficacy and Self-Criticism in Social Anxiety Disorder***. Comprehensive Psychiatry 2015; 58: 165-71.

22-Yousefi Moridani M, Fallahian H, Mikaeili N. ***The Role of Self-Criticism and Shyness in Predicting Social Appearance Anxiety of Female Students.*** Pajouhan Sci J 2020; 18(4): 54-60. [Persian]

23-Sajjadi M, Noferesti A, Abbasi M. ***Mindful Self-Compassion Intervention Among Young Adults with a History of Childhood Maltreatment: Reducing Psychopathological Symptoms, Shame, and Self-Criticism.*** Current Psychology 2022; 42: 26227-237. [Persian]

24-Wakelin KE, Perman G, Simonds LM. ***Effectiveness of Self- Compassion- Related Interventions for Reducing Self- Criticism: A Systematic Review and Meta- Analysis***. Clin Psychol Psychother 2022; 29(1): 1-25.

25-Yamaguchi A, Kim M-S, Akutsu S. ***The Effects of Self-Construals, Self-Criticism, and Self-Compassion on Depressive Symptoms***. Personality and Individual Differences 2014; 68: 65-70.

26-Golestani FA, Rezaei DS. ***Exploring The Effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy on Social Anxiety of Female High School Students in Kashan City***. Middle Eastern Journal of Disability Studies 2018; 8. [Persian]

27-Rezaeipour F, Jabbareefar T, Barzegarbafrouee K. ***Comparative Study of Attachment Dimensions, Fear of Negative Evaluation, Social and Academic Adjustment Based on Academic Achievement in Students with Visual Impairment***. Psychology of Exceptional Individuals 2019; 9(35): 215-32. [Persian]

28-Khanjani S, Foroughi AA, Sadghi K, Bahrainian SA. ***Psychometric Properties of Iranian Version of Self-***

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

Compassion Scale (Short Form). Pajoohandeh Journal 2016; 21(5): 282-9. [Persian]

29-Thompson R, Zuroff DC. ***The Levels of Self-Criticism Scale: Comparative Self-Criticism and Internalized Self-Criticism***. Personality and Individual Differences 2004; 36(2): 419-30.

30-Yamaguchi A, Kim M-S, Akutsu S. ***The Effects of Self-Construals, Self-Criticism, and Self-Compassion on Depressive Symptoms***. Personality and Individual Differences 2014; 68: 65-70.

31-Shariati M, Hamid N, Hashemi ShaykhShabani E, Beshlideh K, Marashi A. ***The Effectiveness of Compassion Focused Therapy on Depression and Self Criticism of Female University Students***. Knowledge & Research in Applied Psychology 2016; 17(1): 43-50.

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0

Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences
Vol 32| NO 8 | Oct 2024

Received: 20 July 2024
Accepted: 8 Sep 2024

Mediating Role of Self-Criticism in the Relationship between Fear of Negative Evaluation and Self-Compassion with Social Anxiety in Yazd Medical Students

Mehdi Shomali Ahmadabadi[1], Mohsen Zabihi[2], Ali Khodarahmi[3], Atefeh Barkhordari Ahmadabadi[*4]

Original Article

Introduction: Social anxiety is characterized by marked anxiety, cognitive and emotional dysfunction in social situations and can lead to social avoidance behavior. The purpose of this study was to investigate the mediating role of self-criticism in the relationship between the fear of negative evaluation and self-compassion with social anxiety in Yazd medical students.

Methods: A correlational research study was conducted using structural equation modeling. The statistical population of the research consisted of all students of medicine, pharmacy and dentistry of Shahid Sadougi University of Medical Sciences in Yazd in the academic year of 2021-2022. The sample size of 250 people was determined; sampling was done by voluntary sampling method. Research instruments included social anxiety scale (Jarabek, 1996), fear of negative evaluation (Leary, 1983), short form of self-compassion (Rees et al., 2011) and self-criticism (Thompson and Zaroff, 2004), which were published online. Finally, the data of 227 students were analyzed by Pearson correlation and structural equation model using SPSS16 and Amos24 software.

Results: The results showed that the direct effect of fear of negative evaluation and self-criticism on social anxiety was significant (P<0.001) the direct effect of self-compassion on students' social anxiety was insignificant (P<0.05) and the direct effect of fear of negative evaluation and self-compassion on self-criticism was also significant (P<0.001). Similarly, the bootstrap results showed that the effect of fear of negative evaluation and self-compassion on social anxiety through self-criticism was significant (P<0.001).

Conclusion: Fear of negative evaluation significantly influences social anxiety, highlighting self-criticism's mediating role in this relationship.

Keywords: Self-Assessment, Fear, Self-Compassion, Anxiety, Students.

Citation: Shomali Ahmadabadi M, Zabihi M, Khodarahmi A, Barkhordari Ahmadabadi A. **Mediating Role of Self-Criticism in the Relationship between Fear of Negative Evaluation and Self-Compassion with Social Anxiety in Yazd Medical Students.** J Shahid Sadoughi Uni Med Sci 2024; 32(8): 8160-72.

[1]Education Department, Ardakan, Yazd, Iran.

[2]Department of Toxicology & Pharmacology, Faculty of Pharmacy, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

[3]Department of Pharmacology, Faculty of Pharmacy, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

[4]Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan), Isfahan, Iran.

***Corresponding author: Tel:** 09137798449**, email:** atefeh.8449@gmail.com

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i8.16856]

CC BY-NC 4.0